

көптеген элементтерді пайдалана алады, бірақ, бірнеше ондаған ғана элементті алатынын көреміз. Корпоративтік сәйкестілік жиынтығы компанияның ерекшелігіне байланысты. Барлық осы элементтер корпоративтік жеке басын қалыптастыру және жүйелік түрлі ақпарат құралдарында пайдаланылуы мүмкін.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Таненбаум, Э.С. Компьютерлік желілер [Мәтін]. 1 бөлім / Э.С. Таненбаум, Д.Дж. Уэзеролл.- Алматы, 2013.- 552 б.
2. Адамс Ш. Словарь цвета для дизайнеров / Ш. Адамс. — М.: КоЛибри, 2018. — 272 с.
3. Нәби, Ы. Компьютерлік графика негіздері [Мәтін]: Оқу құралы / Ы. Нәби, Ғ. Жұматай, Г. Шапрова.- Алматы: Бастау, 2009.- 184 б.
4. Нуркасимов С. Ж. Шрифт. Алма-Аты 2001г. Вильямс Р. Дизайн для Недизайнеров / Р. Вильямс. — М.: Символ, 2

ӘОЖ 72.03

СӘУЛЕТТІК ОРТАНЫҢ ДИЗАЙНЫ

Бибекова Азиза Кабышевна

azizaaaaa1@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің 2 курс студенті,

Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Белесарова Бакыт Бахтияровна

Сәулет және дизайн бір-біріне тығыз байланыса бастады. Дизайнмен өзара әрекеттесудің арқасында сәулет магистралі айтарлықтай күшейтілді. Бұл оның ЮНЕСКО-ның халықаралық комиссиясы атап өткен оның әлеуетін көрсетеді.

Өткен уақыттың архитектурасы рационалды және көркемдік қасиеттердің «вакцинациясын» алды, бұл оған әртүрлі бұқаралық ақпарат құралдарының түрлерін құруға мүмкіндік береді. Суретші Пол Сесианн объектінің кескіндемесі және оның фонын бөлек айырмаған. Сәулет тілінде бұл, сәулет және қоршаған орынды бұзу мүмкін емес дегенді білдіреді, ол өзара әрекеттестікте сәулет ортасының сапасын алады. XX-XXI ғасырлардағы пластикалық өнер ағымы дизайн мен сәулеттің дамуына әсер етті. Суретті рельефке, көлемді және одан әрі кеңістіктік ортаға ауыстыру механизмі болды.

Архитектура жаңа форма қалыптастыру көшбасшысының рөлін кескіндемеге берді. Абстракцияның қозғалысы пластикалық өнер эволюциясының негізгі бағыты болды.

КСРО-да дизайнер адамдардың шынайы өмірімен байланысты қоршаған ортаны зерттеді. Наурызда «Экологиялық кешендердің көркемдік дизайны» кафедрасы құрылды, кейіннен «Сәулет ортасын жобалау». Оның негізгі бағыты – сәулет ортасын күрделі және бос емес сәулет объектілерімен жобалау, жан-жақты жетілдіру, монументалды-сәндік өнер, олардың гүлденуіндегі техникалық құрылымдар. Халықаралық тәжірибе сәулетшілер мен дизайнерлердің ынтымақтастығы туралы келіссөздер көрсетеді. Екі жылдық тарихы бар қаланың гүлденген ортасының проблемасы ол: әлі күнге дейін ішкі сәулетшілер әлі де кешкі қаланың түстерінің мол тәжірибесін елемейді

Бірде адам үңгірлерде тұрып, тарихқа дейінгі ортада тұрды. Жер бетінің үлкен кеңістіктерінде қарапайым тұрғын үйлер, қорықтар, рәсімдер орындары ошақтары болды. Бұлар әскерді игерген сәулетшілер, ол кеңістікті игеріп, орта құрды.

Қарапайым сәулетші үнемі зияткерлік вакцинацияға ие: бір жағынан, рационалды-материалдық қасиеттер, екінші жағынан (дизайн, материалдар, құрылыс технологиялары және т.б.), рухани (мәдениет, пластикалық өнер, символизм және т.б.). Сәулет өнерінің кеңістігін игеруі үнемі өскен болатын, сәулет әр түрлі қоршаған орталық - тұрғын, қоғамдық, өндірістік және т.б. құрылды. Бүгінгі таңда бұл процесс жаңартылған болатын.

XX ғасырда көркемдік бастаудың инженерлік бағытқа ене бастау, және керісінше, инженерлік бағыттың көркемдік бағытқа енуін көрсетті. Суретшілер мен сәулетшілер белсенді түрде өзара іс-қимыл жасады, бірақ жанжалсыз болмаған.

Неміс сәулетшісі Уолтер Гропроус Вальтер Гропий Василий Кандинский мен Пол Клидің жетекші әртістерін сәулеттік білім беру ұйымының дәстүрлі инженерлік қызметінде өздерінің романтикалық жазбаларын жасады. Сәулет туралы екі көрініс бар: алдымен оны материалдық және көркем құбылыс ретінде білдіреді, екіншісі оны көркемдік ықпалдан арашалайды.

Modernism Art - француз суретшісі Пол Сеси-Я - ешқашан бейнеленген шындықты кескіндеме элементтеріне бөлмеген: объект және оның фоны, оларды бейнелеу бейнесі, пластикалық көрнекі кескін қалыптастырады.

Дүниежүзілік көркемдік өрістің жалпы эволюциясындағы XX-XXI ғасырлардағы пластикалық өнердің ағымы дизайн, сәулет өнеріне қатты әсер етті. Осы кезеңдегі пластикалық өнердің кескіндемесі сізге сенуге мүмкіндік береді. Мысалы, түстен жазықтыққа(кескіндеме) өту механизмі, коллаждың үлкен құрылымымен, үшінші өлшемі бар рельефке, одан кейін көлемге, үш өлшемді формаға, кеңістіктегі жазықтықтан ажыраған (Мүсін) - көлемдік формаларға келісетін (орнату, дизайн, архитектура) және одан әрі көлем мен кеңістіктік ортаға (табиғи, қалалық тін және олардың үйлесімімен). Сонымен бірге, әрине, өнердің экологиялық формалары, бір-біріне әсер етіп, тәуелсіздігін сақтайды

Сәулет өнері – «өнер анасы» – көптеген ғасырлар бойы өнерге көп туындылар дүниеге әкелді және бір мезгілде кескіндеме, мүсін, гобелен, витраждар, мозаикамен қолдау тапты. Бірақ XX ғасырда бұл жаңа форманың көшбасшысырөлін кескіндеме алды және уақыт өте сәулетті айтарлықтай өзгертті. Модернизм өнері өз әрекетінің векторын шындық элементтерін бейнелеуден шындыққа сілтеме жасамай, өзіндік құнды туындылар жасауға еріксіз ауысты. Дизайн мен сәулет өнерін дамытудың өзіндік трамплиніне айналған кескіндеме мүсіндік жолдарын ұстанды. Абстракцияға қарай қозғалыс – өткен ғасырдағы пластикалық өнер эволюциясының негізгі бағыты. Тарихи тұрғыдан абстрактілі кескіндеменің жетістіктерін бірінші болып мүсін мен заттық дизайн қолға алып, оны материалдандырды. Көркем қозғалыстың әрбір жаңа толқыны сәулетпен жабылды. Алайда, өз заманының инженерлік-техникалық мүмкіндіктеріне байланысты жаңа идеяларды жүзеге асыруда артта қалды. Суретшілердің жетістіктерінің толқынында жасалған сәулетшілердің жобалары кейде көп жылдардан кейін өз бейнесін тапты, тіпті қағаз жүзінде қалады. Кескіндеменің пластикалық идеяларымен шабыттандырылған дизайн мен сәулеттің кеңістіктік объектілерін іске асыру утилитарлық талаптармен ауыр болды.

Жоғары технологиялы сәулет негізінен өзінің мінсіз ұтымды конструкцияларының минималистік формалары мен металл түстерінде көрініп, органикалыққа қарама-қарсы эстетиканы орнатты. Сандық өнерге жол ашқан XX -шы ғасырдың соңы – XXI -ші ғасырдың басындағы ақпараттық технологиялар сәулет өнерінің мүмкіндіктерін түбегейлі кеңейтуге, сәулетшілердің жаңа фантастикалық идеяларын виртуалды кеңістікте ұсынуға мүмкіндік берді.

Сурет-1. Сидней опера театры

Осы жылдар ішінде сәулет өнерін қазіргі адамның көп қырлы өмірлік процестерін қамтамасыз ететін адам қызметінің кең ауқымы ретінде түсіну барған сайын айқын бола бастады. Көптеген салаларды қамтитын медицина сияқты, архитектура да тұтастықты сақтай отырып, дифференциацияға ұмтылады. Бүгінгі таңда, бірқатар бағыттар айқын көзге түсті: ғимараттар мен құрылыстардың сәулеті, қала құрылысы, сәулет ескерткіштерін қайта құру және қалпына келтіру, ландшафттық сәулет, сәулеттік ортаны жобалау.

«Дизайн» терминінің бірінші мағынасы жоба, дизайн. Бағыт атауы – сәулеттік ортаны жобалау – сәулет ортасын, ең алдымен қалалық ортаны, оған сәулет объектілерін кіргізумен, «жасыл сәулет», кешенді абаттандыру объектілерін, монументалды және сәндік өнерді, техникалық құрылымдар.

Сурет-2. Диснейдің бес жұлдызды спорттық-курортты қонақ үйі

Сәулетпен жасалған кең ауқымды қалалық кеңістіктер және оның колориттік және жеңіл трансформациялары динамикалық пульсирленген экологиялық шындық болып табылады. адам суға батырылады және онымен сәулетші-дизайнер болып жұмыс істейді. Біз негізінен алдыңғы ұрпақтар жасаған материалдық ортада өмір сүреміз, бірақ біз үнемі оны

қайта құруға, ақпараттық және қызметтік жағынан да, эстетикалық жағынан да жаңа орта құруға ұмтыламыз.

Дизайн үлкен бизнеспен байланысты анағұрлым жігерлі және серпінді құбылыс ретінде сәулетке өмір сүру ережелерін айтып береді. Жан Нувель Барселонадағы Акбар мұнарасының жобасын жасаған. Жобалау барысында ол ғимараттың кешкі көрінісіне жауапты жарықтандырушы дизайнер Ян Керсалемен бірлесіп жұмыс істеді. Архитектуралық дизайн мен «дизайнердің трюктерін» ажырататын отандық тәжірибеден айырмашылығы, екі автор да өз әрекеттерін үйлестірді. Қаланың үлкен бөлігіне үстемдік ететін алып сигар тәрізді мұнараның қасбетінде қараңғылықтың басталуымен ырғақты ретпен орналастырылған терезе беткейлерінде неон түтіктерін қосу керек болды. Олар Солтүстік Африка өнерінің бастауларына сілтеме жасай отырып, жарқыраған полихромдық үлгіні жасады. Бұл идея қасбет архитектурасының пластикасын түзегеннен кейін жүзеге асырылды. Түтіктер тек қасбетке бекітіліп қоймай, терезе саңылауларының жанындағы шағын ойықтарға жасырылған, сондықтан көрермен тікелей жарықты емес, мұнараның денесінен сәулеленуді көрді. Бұл сәулетші және жарықтандырушы дизайнер үшін ортақ табыс болды.

Сурет-3.Барселонадағы Акбар мұнарасы

Мұндай ынтымақтастық Абу-Дабиде (БАӘ) өтті, онда ұзын көпір қараңғылықтың басталуымен динамикалық жарық пен түсті бейнеге ие болды. Сәулетші Заха Хадид оны голландиялық жарықтандыру дизайнері Роджер ван дер Хайдемен бірге жобалаған. Ресейлік сәулетшілер дәстүрлі түрде еленбейтін қаланың түсі мен жарық ортасының құбылысын атап өткен жөн. Түс пен жарық генетикалық жақын, күндіз адам хроматикалық қарым-қатынастарды көруге бейім болады, ал түнде - көру физиологиясына байланысты жарық-тоналды. Түрлі-түсті ортаның жарық ортаға ағыны - адам уақыт бойынша өзінің болмысын және оның эмоционалдық тонусын салыстыратын түс және жарық ортасының динамикасы.

Архитектуралық нысандардың түс сипаттамалары өзінің тұрақтылығын жылдар бойы сақтаса, онда жарық сипаттамалары лезде түбегейлі өзгеруі мүмкін, кейде материалдық объектілердің және қоршаған ортаның болжаусыз кескіндерін жасайды. Архитектуралық, табиғи және басқа да объектілермен, пластикалық өнер туындыларымен жасалған. Қаланың түсті ортасы –тарихи, мәдени, функционалдық, көркемдік және эстетикалық функцияларды орындайды. Оны мақсатты түрде қалыптастыруға болады, оған тарих тәжірибесі дәлел.

Әлемдік тәжірибе сәулет пен дизайн бірін-бірі ести бастағанын, қажетті белгілерді

қабылдай бастағанын көрсетеді: сәулет – уақыт талабына лезде жобалық жауап беру, жаңа технологияларды қолдану болса, ал дизайн – қазіргі заманның өзіндік ерекшелігін түсіну, қоршаған орта және қоғамның мәдени және құндылық әлеуетіне сүйену.

Сәулеттік-экологиялық объектілерді және олардың кешендерін құру инженерлік шығармашылық және пластикалық өнер, қоршаған ортаны жобалау және эргономика, экология, жарықтандыру дизайны және бояу, әлеуметтану, іргелі және қолданбалы ғылымдар сияқты дизайн бағыттарының осы процеске бір реттік әсерімен ерекшеленеді. , т.б. Жергілікті нысандарды жасайтын сәулетшіден айырмашылығы, сәулетші-дизайнер материалдық объектілердің көптеген әлемін өмір сүру ортасының біртұтас өркениеттік өрісіне біріктіреді. Заманауи дизайн мәдениетінің іргелес жақтарын білдіретін бұл қиылысатын ағымдар көптеген кәсіптер мен бағыттарды қамтиды. Сәулет ортасының заманауи дизайнерлері соңғы ғылыми-техникалық жетістіктер кешенінде де, сәулет пен дизайнның көркемдік-эстетикалық мәселелерінде де бірдей сәтті бағдарлануы керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Боков, А.В. Коллеги - соперники: архитектура и дизайн в России / А.В. Боков // Academia. Архитектура и строительство. - 2018. - № 3. - С. 5-12. DOI 10.22337/20779038-2018-3-5-12
2. Ефимов, А.В. Цвет + Форма. Искусство 20-21 веков. Живопись. Скульптура. Инсталляция. Лэнд-арт. Дигитал-арт / А.В. Ефимов. - М. : БуксМарт, 2014. - 616 с. ISBN: 978-5906190-14-7
3. Ефимов, А.В. Архитектурная колористика и пластические искусства / А.В. Ефимов, Н.Г. Панова. - М. : БуксМарт, 2018. - 424 с. ISBN: 978-5-607043-00-8
4. Steele, J. Architecture Today / J. Steele. - New York : Phaidon Press Inc., 1997.
5. Ettore, Sottsass. Architect and Designer / Ettore Sottsass. - Los Angeles : Los Angeles County Museum of Art. Merrell Publishers, 2006.

ӘОЖ 72.03

ТАБИҒАТ СӘУЛЕТ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ

Бибекова Азиза Кабышевна

azizaaaaa1@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің,
2 курс студенті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Ш.М. Тусупбекова

Адам мен табиғат арасындағы байланыс – ажырамас дүние болып табылады. Адам ілгерілеуге қаншалықты ұмтылса да, әлі де табиғи бастауларға оралады. Табиғат – адамдар ғасырлар бойы шабыт алып, жаңа сәулеттік стильдер жасайтын қайнар көзі. Олар ғылыми-техникалық прогрестің жетістіктерін де, рухани наным-сенімдерді де көрсететіні сөзсіз. Жаңа көзқарастар, жаңа өнертабыстар адамға өз айналасын құруға мүмкіндік береді. Табиғаттың ерекшеліктері, климаттық жағдайлары, халықтың мәдени-тарихи ерекшеліктері рекреациялық аймақтардың сәулеттік қалыптасу формаларын белгілейді. Табиғи келбеттің эстетикалық тәрбиеге, өмірлік құндылықтарды қалыптастыруға әсері мол. Бүгінгі таңда табиғатты болашақ ұрпақ үшін сақтай білу – ең маңызды міндеттердің бірі.

Табиғат – дүниенің сан алуан формадағы көрінісі. Оның барлық элементтерінің өзара әрекеттесуінің үйлесімді дамыған жүйесі бар бірегей организм және, олардың бірі – адам. Санасы, парасаттылығы бар қоғамдық болмыс; қоғамдық-тарихи қызмет пен мәдениеттің субъектісі. Сондай-ақ ежелден мәдениетті рухани күштермен байланыстыра құрған. Ғылыми-техникалық прогрестің өнімдерімен қоршалған адам – табиғаттан шабыт алуды тоқтатпайды және рухани дамуға ұмтылады. Рекреациялық аймақтардың сәулеті көбіне жаңа мүмкіндік бере алмайды. Дизайнға негізгі критерий экономикалық фактор болып табылады, бұл сөзсіз маңызды, бірақ тек сәулет пен ландшафттың сауатты үйлесімі ғана қолайлы рекреациялық ортаны жасайды.